

*Перчун Юлія Геннадіївна,
студентка I курсу,
Спеціальності «Початкова освіта»*

*Науковий керівник:
канд.пед.наук
Неїжпапа Людмила Станіславівна*

«Психолого-педагогічна характеристика дітей з особливими освітніми потребами»

У сучасній українській освіті кожна дитина має індивідуальні особливості. Порушення розвитку виникають у зв'язку з різними факторами. У такому випадку вважається, що дитина має особливі потреби. Логічно обґрунтованим є визначення французького вченого G.Lefrançois, який термін особливі потреби використовував стосовно осіб, чия соціальна, фізична або емоційна особливість потребує спеціальної уваги та послуг, надається можливість розвинути свій потенціал [1].

Поняття «дитина з особливими освітніми потребами» з'являється, коли дитина навчається у закладі освіти та підкреслює необхідність забезпечення додаткової підтримки в навчанні та додаткових ресурсів [2]. Наприклад, персонал (для супроводу під час освітнього процесу), допоміжні та корекційні матеріали на уроках. Також організація інклюзивного навчання передбачає надання дитині з особливими освітніми потребами психолого-педагогічної корекційної допомоги. Корекційно-розвивальні заняття проводяться в окремому приміщенні, в якому можуть бути створені навчальна, ігрова, сенсорна зони, зона релаксації.

Відповідно до класифікації ЮНЕСКО, до дітей з особливими освітніми потребами відносяться діти, які мають наступні порушення розвитку: труднощі в навчанні; розлади мови і спілкування; емоційні і поведінкові порушення; затримка/обмеження можливостей інтелектуального розвитку; фізичні порушення; порушення слуху; порушення зору.

Серед причин навчальних труднощів переважають порушення психофізичного розвитку. Труднощі пов'язані з порушенням слуху, мовлення, координації, сприйняття інформації, концентрації уваги, застосування набутих знань, умінь, навичок.

Учні з мовленнєвими порушеннями швидко втомлюються, дуже емоційні, не сприймають текст, додають зайві букви в слова, плутають букви місцями, мають порушення опанування письма, мають розлад темпу, ритму мовлення. Важлива особливість розвитку мовлення полягає у тому, що вона є складовою когнітивної сфери. Важливим аспектом є допомагати дитині зосереджувати увагу, вчитися контролювати себе, помічати свої помилки. У процесі навчання слід мотивувати дитину, давати спочатку завдання, які є підсилені дитині. Необхідно уважно аналізувати надану інформацію, щоб дитина розуміла завдання, постійно підбадьорювати.

Поняття «затримка психічного розвитку», з точки зору О.В. Заширинської, є психолого-педагогічним і характеризує, насамперед, відставання в розвитку психічної діяльності дитини. Причини такого відставання можна розділити на дві групи: медико-біологічні та соціально-психологічні причини [5]. Діти із затримкою психічного розвитку потребують ретельного психолого-педагогічного вивчення для визначення оптимальних методів навчання. Характерними ознаками є низька пізнавальна активність, низький рівень розвитку сприймання, розлади працездатності та поведінки, швидка втома, менша підготовленість до навчання. Ці діти не завжди впізнають і часто плутають по зображенню букви і їх окремі елементи, часто помилково сприймають поєднання букв [3]. Задля ефективного навчання слід на початку знайти слабкі місця в

знаннях дитини, мотивувати дитину, додатково пояснювати навчальний матеріал, поступово підвищувати темп роботи, використовувати ігрові прийоми, постійно помічати прогрес дитини та акцентувати увагу на цьому.

У процесі роботи з дітьми з порушенням зору слід сконцентрувати увагу на розвитку вмінь слухати і спілкуватися, на орієнтації і пересуванні, на питаннях професійної підготовки, а також на розвитку навичок, необхідних у повсякденному житті. Учні з поганим зором можуть потребувати допомоги вчителя під час користування спеціальними пристроями, що дають їм можливість ефективніше використовувати залишковий зір. Через недостатність повноцінного сприйняття довкілля під час уточнення і збагачення словникового запасу дитини належну увагу приділіть правильному розумінню нею значень слів, співвіднесеності слів з предметами, що вони позначають, поглибленню уявлень і реальних знань дітей про навколишній світ [4]. У роботі з такими дітьми слід пам'ятати, що діти з поганим зором, значною мірою спираються на інформацію від інших органів чуття. Тому варто стежити за тим, щоб загальний рівень шуму в класі не був занадто високим.

Діти з порушенням слуху мають ряд особливостей: особливості мовлення, сприймання мовлення, особливості психічних процесів, рухової та дихальної системи. Вчителю потрібно в роботі спочатку використовувати не словесне мовлення, а малюнкове, використовувати більше унаочнень, ініціювати мовленнєве спілкування учня.

У дітей з порушеннями опорно-рухового апарату провідним порушенням є недорозвиток або втрата рухових функцій. Домінуючим серед цих розладів є дитячий церебральний параліч (близько 90%) [6]. Характерними для ДЦП є рухові розлади, неспроможність контролювати рухи, порушення загальної та дрібної моторики, мовлення. Також спостерігається підвищена втомленість. Вчителю слід зберігати однакове ставлення до учнів, позбутися надмірного піклування, давати завдання, з якими учень може впоратися, можлива потреба додаткового відпочинку.

Соціальна модель передбачає, що система освіти має бути більш гнучкою, здатною до забезпечення рівних прав на отримання освіти всіма дітьми без дискримінації. Сучасні заклади освіти повинні забезпечувати успішне навчання всіх дітей, включно потребуючих корекції фізичного та розумового розвитку, розуміючи особливості кожної дитини та даючи можливість дитині відчувати себе частиною спільноти.

Список використаної літератури:

1. Колупаєва А. Інноваційні підходи до навчання дітей з особливостями психофізичного розвитку// Науково-методичний журнал. «Нова педагогічна думка». Рівне, №1. 2004 р.

2. Дзоз, В. А. (2012). Ребенок с особыми образовательными потребностями: методичні рекомендації. Сімферополь. МОН АРК. С 17.

3. Певзнер М.С. и др. Психическое развитие детей с нарушением умственной работоспособности. - М., 2007.

4. Костенко Т.М. Дитина з порушенням зору, -Харків, 30 с.

5. Заширинская О.В. Коммуникативные качества личности в контексте социализации детей с задержкой психического развития // Историческая психология и ментальность. Детство. Семья. Быт / Под ред. О.В. Заширинской. СПб., 2001. - 252 с.

6. Колупаєва А.А., Савчук Л.О. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання . К., 254 с.

7. Калініченко І.О. Особливості формування інклюзивного освітнього середовища для забезпечення всебічного розвитку дитини. - <http://ap.uu.edu.ua/article/80>